

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 869 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahridinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

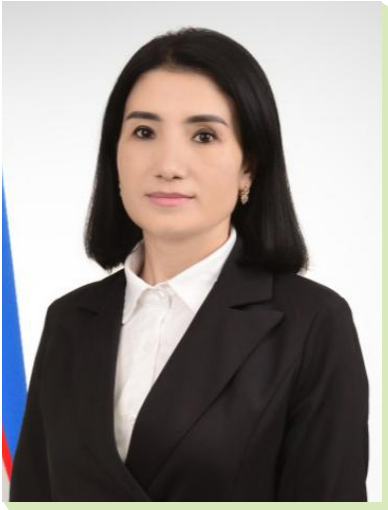
Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxirovna	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakllantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	

DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI KENGAYTIRISH MASALALARI

Ro'zimatova Nigora Abdullaevna

O'zbekiston Respublikasi Bank moliya akademiyasi magistranti,
Farg'ona viloyati Iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmasining
Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish shu'basi boshlig'i

Annotatsiya: Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining rivojlanishi davlat moliyaviy nazorati tizimida qanday ahamiyat kasb etayotgani tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishda muhim vositaga aylangan. Ayniqsa, boshqaruv qarorlarini qabul qilishda real vaqt rejimida axborot olish imkoniyati davlat moliyaviy nazoratining tezkorligi va aniqligini ta'minlaydi. Maqolada axborot texnologiyalarining rivojlanish bosqichlari tizimli tarzda ko'rib chiqilib, ularning asosiy turlari hamda moliyaviy nazoratga daxldor sohalaridagi qo'llanilish yo'nalishlari aniqlanadi. Shuningdek, bu texnologiyalarni davlat moliyaviy nazoratida samarali qo'llashga qaratilgan maqsad va vazifalar yoritiladi.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, davlat moliyaviy nazorati, texnologik rivojlanish bosqichlari, nazorat shakllari, samaradorlik.

Abstract: This article analyzes the significance of the development of information technologies in the system of state financial control. Digital transformation has become a key tool in enhancing the effectiveness of public administration. In particular, access to real-time data enables more accurate and timely decision-making in financial control processes. The paper classifies the stages of IT development, identifies the main types of technologies, and outlines their application in areas related to state financial control. Additionally, the article defines the goals and objectives of utilizing information technologies effectively in the public financial control system.

Key words: information technologies, state financial control, stages of technological development, control forms, efficiency.

Аннотация: В статье анализируется значение развития информационных технологий в системе государственного финансового контроля. Цифровая трансформация становится ключевым инструментом повышения эффективности государственного управления. Особенно актуальным является получение оперативной информации для принятия управленческих решений, что способствует точности и оперативности финансового контроля. В статье систематизированы этапы развития информационных технологий, определены их основные виды и направления использования в смежных с финансовым контролем сферах. Также обозначены цели и задачи эффективного применения информационных технологий в государственном финансовом контроле.

Ключевые слова: информационные технологии, государственный финансовый контроль, этапы технологического развития, формы контроля, эффективность.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyuldagi "Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-100-sonli Farmonida davlat moliyaviy nazoratining sifat jihatdan yangi bosqichga o'tishini ta'minlovchi ustuvor vazifalar belgilab berildi. Unga ko'ra, vazirlik va idoralarda ichki audit tizimini takomillashtirish, uni raqamlashtirish, konsolidatsiyalashgan budjet ijrosini tashqi auditdan o'tkazish kabi muhim yo'nalishlar belgilandi.

Mamlakatda raqamli transformatsiya jarayonlari jadallik bilan olib borilmoqda. Xususan, "Masofaviy audit" avtomatlashtirilgan axborot tizimi joriy etilib, unga 34 ta vazirlik va idora bog'landi. 2024-yil yakunlariga ko'ra,

Hisob palatasi tomonidan qo'shimcha manbalar hisobidan davlat budjetiga 3,7 trillion so'm qo'shimcha tushumlar ta'minlandi. Shu bilan birga, vazirlik va idoralarning 9,2 trillion so'mlik samarasiz xarajatlari maqbullashtirilib, 2,3 trillion so'mlik moliyaviy kamchiliklarning oldi olindi. Davlat xaridlariga oid 4,5 trillion so'mlik kamchiliklar bartaraf etildi¹.

Ushbu tizimli islohotlarni 2025-yilda ham izchil davom ettirish rejalashtirilgan. Jumladan, "Masofaviy audit" tizimiga 110 ta vazirlik va idoraning ma'lumotlar bazasini integratsiya qilish orqali 480 trillion so'mlik budjet xarajatlarini qamrab olgan monitoringni amalga oshirish ko'zda tutilmoqda. Budjetga qo'shimcha daromad manbalarini aniqlash, moliyaviy va boshqa xavflarning oldini olish, shuningdek, davlat ulushi mavjud korxonalar faoliyatini tizimli monitoring qilish doimiy vazifa sifatida belgilanmoqda. Joriy yilda budjetga 309 trillion so'mlik daromadlar tushishini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlar belgilangan. Shu bilan birga, xalqaro moliya institutlari mablag'lari hisobidan amalga oshirilayotgan loyihalarni xalqaro standartlar asosida auditdan o'tkazish amaliyoti yo'lga qo'yilmoqda².

Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi davlat boshqaruvi samaradorligini oshirishda asosiy omillardan biriga aylanmoqda. Bugungi kunda axborot resurslari insoniyat taraqqiyotining strategik omiliga aylangan. Axborot texnologiyalari orqali boshqaruv qarorlarini asoslash, monitoring tizimlarini takomillashtirish va moliyaviy nazoratning ochiqligi va shaffofligini ta'minlash imkoniyati mavjud. Shu nuqtai nazardan, axborot texnologiyalarini davlat moliyaviy nazoratida keng joriy etish zarurati dolzarb ilmiy va amaliy masala sifatida namoyon bo'lmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING SHAHRI

"Axborot" tushunchasi ko'plab mavjud lug'atlarda deyarli bir xil talqin qilinadi va bir xil ma'noga ega. Ushbu tushunchani to'g'ri talqin qilish uchun S.I. Ojegov va N.Yu. Shvedovalar hamda S.A. Kuznesov tahriri ostida nashr etilgan rus tili izohli lug'atlariga murojaat qilish muhim³. Ushbu manbalarda "axborot" atamasi tevarakatrofdagi voqealar va hodisalar haqida to'planib, insondan insonga uzatilish qobiliyatiga ega bo'lgan ma'lumotlar sifatida izohlanadi.

S.A. Kuznesovning izohli lug'atida "texnologiyalar" tushunchasi ma'lum natijalarga erishish uchun zarur bo'lgan vositalar, mexanizmlar va usullar majmui sifatida talqin qilinadi⁴. Shu mazmun zamonaviy rus tilining boshqa izohli lug'atlarida ham qayd etilgan⁵. Axborot texnologiyalarining tarixi o'z ildizlarini zamonaviy sivilizatsiyadan oldingi davrlarga borib taqaladi. Inson nutqi paydo bo'lgan paytdan boshlab kishilar tevarakatrofdagi ma'lumotlarni bir-biriga uzata boshlaganlar. Bu borada inson nutqi eng birinchi axborot texnologiyasi sifatida ko'riladi. Inson tovushlardan so'z yasash imkoniyatiga ega bo'lgan a'zolari orqali axborot almashinuvining dastlabki vositasini yaratdi.

Bugungi kunda axborot texnologiyalari deganda, elektron hisoblash mashinalari yordamida axborotlarni yaratish, saqlash, uzatish va boshqarish jarayonlariga doir ilmiy va amaliy faoliyat yo'nalishlarining keng ko'lamli tushuniladi. Zamonaviy talqinda axborot texnologiyalari resurs talabchan va murakkab jarayonlar hamda vazifalarni bajarishda axborotni to'plash, tahlil qilish va yetkazish usullarining majmuasi sifatida qaraladi.

"Davlat boshqaruvi" tushunchasi esa ijtimoiy hayotning barcha sohalarini qamrab oluvchi, davlat hokimiyati organlari tomonidan amalga oshiriladigan reja va strategiyalar asosida jamiyat manfaatlarini ifodalovchi murakkab faoliyat majmuasini anglatadi. Bu ta'rif yuridik adabiyotlarda ham mustahkamlangan⁶. Shunday ekan, davlat boshqaruvida axborot texnologiyalari deganda, boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish va qabul qilishda ma'lumotlarni to'plash, saqlash, tizimlashtirish va uzatishning zamonaviy usullari va vositalari tushuniladi. Ularning asosiy vazifasi – qaror qabul qilish jarayonini optimallashtirish va inson mehnatini yengillashtirishdan iborat.

Elektron hisoblash mashinalarining hisoblash va tahlil imkoniyatlari qarorlar qabul qilishda muqobil variantlarni ko'rib chiqish vaqti va xarajatlarini kamaytirishga yordam beradi. Bu esa davlat moliyaviy nazoratining samaradorligini oshiradi va moliyaviy boshqaruvni zamonaviy sharoitlarga moslashtirish imkonini beradi⁷.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 10 iyuldagi PF-100-sonli "Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni.

2 <https://president.uz/uz/lists/view/7827>

3 Ojegov, S.I.; Shvedova, N.Yu. Толковый словарь русского языка. Издательство: М.: ITI Технологии; Издание 4-е, доп. 2006, 944 с.; Большой толковый словарь русского языка / Под ред. С.А. Кузнецова. СПб., Norint, 1998. - 1534 с.

4 Большой толковый словарь русского языка / Под ред. С.А. Кузнецова. СПб., Norint, 1998. - 1534 с.

5 Толковый словарь русского языка начала XXI века. Актуальная лексика: около 8500 слов и устойчивых словосочетаний / С.-Петерб. гос. ун-т, Филол. фак; Ин-т филол. issled. SPbGU; под ред. G.N. Sklyarevskoy. – М.: Eksmo, 2006. – 1131 с. Vestnik Akademii znaniy № 50 (3), 2022 337

6 Barixin A.B. Bolshaya yuridicheskaya ensiklopediya. (Seriya «Professionalnie spravochniki i ensiklopedii») – М.: Knizhny mir, 2010. – 960 с.

7 Temirov M. Davlat moliyaviy nazorati faoliyatiga ichki audit xizmatlarining ta'siri //Iqtisodiyot va ta'lim. – 2023. – T. 24. – №. 5. – S. 92-98

Tadqiqotchi N. Latipovanning fikriga ko'ra, davlat moliyaviy nazorati mamlakat moliyaviy tizimini boshqarish va aniq hisobotlarni shakllantirishga qaratilgan amaliy faoliyatdir. Ushbu faoliyat doirasida davlat tashkilotlariga yuridik va moliyaviy qoidalarga rioya qilish, ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash kabi vazifalar yuklatiladi⁸.

Davlat moliyaviy boshqaruvida asosiy vazifalardan biri – byudjet mablag'larini yig'ish va ulardan oqilona hamda samarali foydalanishni ta'minlashdir. Bu ayniqsa o'tish davri iqtisodiyotiga ega davlatlar, jumladan O'zbekiston uchun muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda moliyaviy nazorat XX asr oxirida rejali iqtisodiyot sharoitida shakllangan bo'lib, uning tamoyillari bozor iqtisodiyoti talablariga to'la mos kelmas edi. Shu sababli, rivojlangan davlatlar tajribasi asosida budjet tizimini isloh qilish va takomillashtirish muhim masala sifatida o'rganilmoqda⁹.

Axborot texnologiyalarining rivojlanish darajasi tarixda turli bosqichlarni bosib o'tgan. Bu bosqichlar orqali texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari va maqsadlari sezilarli darajada kengaydi. Axborot texnologiyalarining rivojlanish bosqichlari 1-jadvalda ko'rsatilgan.(1-jadval)

Shuningdek, 1-rasmda axborot texnologiyalarining asosiy turlari tasvirlangan bo'lib, ular hozirgi kunda ma'lumotlarni yaratish, qayta ishlash, saqlash va uzatish vositalari sifatida faol qo'llanilmoqda.(1-rasm)

1-jadval. Axborot texnologiyalarining rivojlanish bosqichlari¹⁰.

Bosqichlari	Xususiyatlari	Vositalari
“Qo'l mehnati” XIX asrning ikkinchi yarmiga qadar	Kishilar ma'lumotlarni axborot tashuvchi qog'ozlarda qayd etadilar. Axborot texnologiyalarining mexanizatsiyalashgan turlari paydo bo'la boshladi.	Siyohdon; Siyohqalam; Qog'oz; Hisobga olish kitobi; Boshqalar.
“Mexanizatsiyalashgan” XIX asrning ikkinchi yarmi – XIX asrning oxiri	Pochta aloqasi – axborot uzatishning asosiy usuli. Elektrlashtirishning vujudga kelishi texnologik inqilob bo'lib xizmat qildi. Bu radio, telefon va telegrafning kashf etilishiga olib keldi.	-telefon; - fonograf; - yozuv mashinkasi.
“Elektrlashtirilgan” XIX asrning oxiri –XX asrning 40-60-yillari	Hujjatlarni nusxalash, kichik diktofonlar va boshqa ko'plab aaratlarning paydo bo'lishi. Axborot texnologiyalari asosiy konsepsiyalarini o'zgartirish.	Elektron hisoblash mashinalari; Elektrlashtirilgan yozuv mashinalari.
“Elektron” XX asrning 70-yillari – XX asrning 80-yillari	Ish jarayonining avtomatlashtirilishi, yangi axborotlarni izlash	Ijtimoiy jarayonlarning avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari
“Kompyuterlashtirilgan” XX asrning 80-yillaridan – hozirgi vaqtgacha	Boshqaruvning axborotlashtirilgan tizimi o'zining takomillashtirilgan tizimida katta aylanmalarni tera boshladi. Boshqaruv qarorlarining qabul qilinishi axborot texnologiyalarining asosiy vazifalaridan biri bo'lib qoldi. “Internet” tarmog'ining tarqalishi. Axborot texnologiyalari rivojlana boshladi.	Personal kompyuter; Mobil aloqa apparatlari; Idora va maishiy texnika; Internet.

Har qanday axborot texnologiyalarining asosini ma'lumotlar bazasi tashkil etadi. Aynan ushbu bazalar tashkilotlarda mavjud bo'lgan turli jarayonlar haqidagi ma'lumotlarning jamg'arilishini, saqlanishini va tizimlashtirilishini ta'minlaydi. Ma'lumotlar bazasi – bu axborot texnologiyalarining akkumulyativ (to'plovchi) komponenti sifatida, barcha axboriy oqimlarning markazida turadi.

Matnli va jadvali protsessorlar esa matnli hujjatlarni yaratish, tahrirlash va tizimlashtirish uchun mo'ljallangan bo'lib, ular ma'lumotlar bazasini shakllantirishda asosiy vosita vazifasini o'taydi. Shuni alohida ta'kidlash joizki, bu turdagi texnologiyalar axborotlarni aniq, tuzilgan va boshqariladigan shaklda saqlashga imkon beradi.

Elektron pochta (e-mail) tizimi esa foydalanuvchilarga ma'lumotlarni saqlash va tezkor uzatish imkonini beruvchi samarali vosita sifatida xizmat qiladi. Bu tizimlar foydalanuvchilar o'rtasida uzluksiz axborot almashinuvini ta'minlab, ish jarayonlarining uzluksizligini qo'llab-quvvatlaydi.

8 Latipova N. Davlat moliyaviy nazorati va ichki audit xizmatini transformatsiya qilishning fundamental asoslari masalalarining yoritilishi //Innovative Development in Educational Activities. – 2024. – T. 3. – №. 4. – S. 197-200.

9 Allen R., Tommasi D. Managing Public Expenditure. A reference book for transition countries. Paris, OECD, 2001

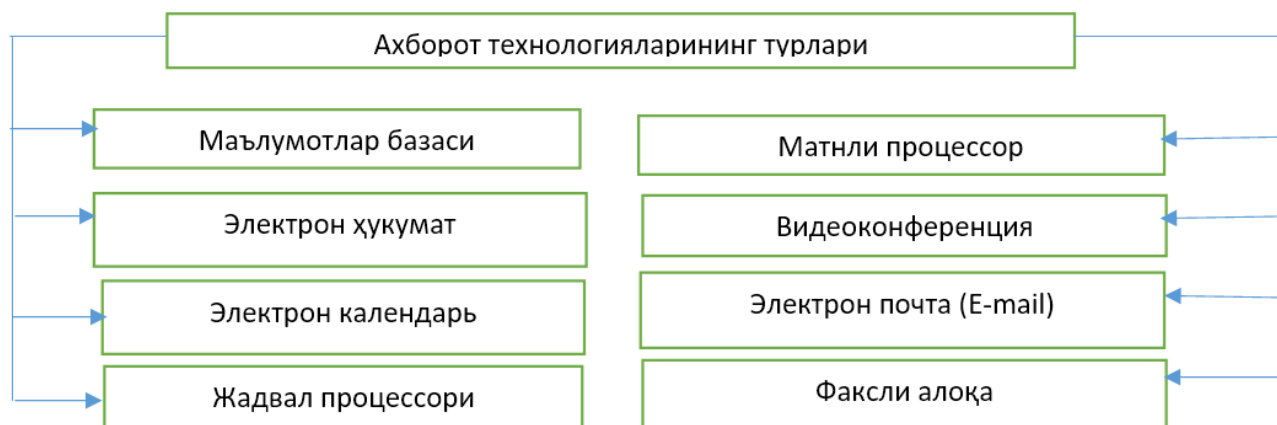
10 Nesmianova I.O. Informatsionnye tekhnologii: etapi razvitiya, ponyatie i klassifikatsiya // Izvestiya Turskogo gosudarstvennogo universiteta. Ekonomicheskie i yuridicheskie nauki. 2020. № 1. S. 149-155

Bundan tashqari, davlat hokimiyati organlari tomonidan fuqarolarning murojaatlarini elektron shaklda qabul qilish va qayta ishlash imkonini beruvchi axborot tizimlari keng joriy etilmoqda. Ushbu texnologiyalar aholi bilan ochiq muloqot va tezkor bog'lanish imkoniyatini yaratadi.

Elektron kalendarlar esa mahalliy kompyuter tarmoqlari yordamida tashkilot ichidagi ish jarayonlarini rejalashtirish, boshqarish va muvofiqlashtirish imkonini beradi. Ular xodimlarning samarali bandligini va muhim uchrashuvlar, topshiriqlarning esdan chiqmasligini ta'minlaydi.

Bugungi kunda videokonferensiya texnologiyalari zamonaviy kommunikatsiya vositalari sifatida real vaqt rejimida muhim muloqotlar, uchrashuvlar va muzokaralarni o'tkazishda keng qo'llanilmoqda. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi davrida ushbu texnologiyalar karantin cheklovlari sharoitida ish jarayonlari va ta'lim tizimining uzluksizligini saqlab qolishda muhim rol o'ynadi.

1-rasm. Axborot texnologiyalarining asosiy turlari¹¹.

Faks aloqasidan foydalanish ham bugungi kunda dolzarbligini saqlab qolmoqda. Bu aloqa turi faks apparati yordamida bir joyda o'qilgan tasvirni boshqa joyda qayta ishlab chiqarishga asoslanadi. Biroq, davlat boshqaruvida qo'llanilayotgan axborot texnologiyalarining asosiy turlari haqida to'xtalib o'tish zarur.

"Elektron hukumat" tushunchasining shakllanishi bevosita hokimiyat organlarining fuqarolarga yaqinlashish ehtiyoji bilan bog'liq. O'zbekiston Respublikasida "Elektron hukumat" konsepsiyasi ustida ishlar XXI asr boshlarida boshlangan. Ayni konsepsiyaning vujudga kelishi va amaliyotga joriy qilinishi jarayoni xorijiy davlatlarga nisbatan nisbatan kech boshlangan bo'lsa-da, mamlakatda elektron boshqaruvga o'tish yo'lida muhim yutuqlar kuzatilmoqda.

Axborot texnologiyalari fuqarolarning hayotiy ehtiyojlarini qamrab olgan holda, davlat boshqaruvi tizimida ham joriy etila boshlandi. Ilk bosqichlarda bu texnologiyalarning vazifasi, asosan, muhim davlat hujjatlarini tizimlashtirish, ularga ishlov berish va saqlashdan iborat edi. Sovet davri tajribasi ham axborot texnologiyalarining davlat boshqaruvidagi rivojlanishiga oid turli konsepsiyalarni o'zida mujassamlashtirgan.

XX asr boshlarida kompyuter texnologiyalari o'zining rivojlanish cho'qqisiga chiqdi. Shu davrda ko'plab mutaxassislar kompyuter tizimlarining funksional imkoniyatlarini cheklab bo'lmagligini anglay boshladilar. Aynan shu vaqtdan boshlab davlat boshqaruvida axborot texnologiyalaridan foydalanish zarurati kuchaydi. Asosiy g'oya shundan iborat ediki: davlat axborot-kommunikatsiya vositalari orqali o'z fuqarolari bilan samarali va ikki tomonlama aloqani yo'lga qo'yishi lozim.

Shu tariqa, davlat boshqaruvinin yangi konsepsiyasi shakllandi, u esa "Elektron hukumat" g'oyasining rivojlanishiga turtki bo'ldi. Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalarining joriy etilishi esa nisbatan yangi amaliyot hisoblanadi. Shu sababli ham bu tushunchaning yakdil, umumqabul qilingan ta'rifi mavjud emas. Tushuncha ko'proq tadqiqot olib borayotgan subyektnin yondashuvi asosida shakllanadi.

Hozirgi kunga kelib, davlat boshqaruvida axborot texnologiyalariga berilgan har qanday ilmiy ta'rifni to'g'ri deb qabul qilish mumkin. Masalan, A.O. Smirnov o'zining ilmiy maqolasida axborot texnologiyalari va axborot-texnologik tizimlarini davlat boshqaruvida raqobat sharoitida ustunlikka olib keluvchi muhim omil sifatida ko'rsatadi. Unga ko'ra, innovatsion texnologiyalarni joriy etish zarurati taqdim qilinayotgan davlat xizmatlarini takomillashtirish bilan bevosita bog'liqdir¹².

11 Дедок Н. М., Шарыпова В. А. Виды информационных технологий, используемых в правовой сфере // Colloquium-journal. – 2021. – № 14-4 (101). – С. 31–32.

12 Smirnov A.O. Razvitiye gosudarstvennogo upravleniya putem vnedrenie noveyshix informatsionnix texnologiy // Inno vatsionnaya nauka. 2020. № 2. S. 43-46.

Muallifning ushbu fikrlariga qo'shilmaslik mumkin emas, chunki davlat budjeti doirasida axborot texnologiyalari boshqaruv qarorlarini qabul qilishni yengillashtiradi hamda davlat siyosatida belgilangan maqsad va vazifalarni amalga oshirishni soddalashtirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida dialektikaning asosiy qoidalari va tamoyillariga asoslangan ilmiy uslublardan foydalanildi. Xususan, davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanish tendensiyalari hamda ularning me'yoriy-huquqiy asoslari bilan bog'liq hodisa va jarayonlar mantiqiylik va tarixiylik nuqtai nazaridan tahlil qilindi. Bu jarayonda tegishli materiallarni to'plash, qayta ishlash va chuqur tahlil qilishga asoslangan yondashuv qo'llandi.

Ma'lumotlarni qayta ishlashda mantiqiy tahlil, sintez, umumlashtirish, induksiya va deduksiya metodlaridan foydalanildi. Iqtisodiy hodisa va jarayonlarni o'rganishda esa tizimli yondashuv bilan birga statistik guruhlash usuli ham qo'llanildi. Ushbu metodlar asosida axborot texnologiyalarining davlat moliyaviy nazoratidagi o'rni, samaradorlik darajasi va huquqiy me'yorlarga integratsiyasi chuqur o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat boshqaruvi tizimiga axborot texnologiyalarini joriy etish jarayoni O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "“Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-6079-sonli¹³ Farmonga muvofiq yo'lga qo'yildi. Mazkur strategiya asosida iqtisodiyot tarmoqlari, ijtimoiy soha va davlat boshqaruvi tizimining jadal raqamli rivojlanishini ta'minlash hamda elektron davlat xizmatlarini ko'rsatish mexanizmlarini yanada takomillashtirish maqsad qilingan.

O'zbekistonda davlat moliyaviy nazoratini raqamlashtirish jarayoni iqtisodiyotni shaffoflashtirish va korrupsiyaga qarshi kurashishning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Mazkur raqamli yondashuv moliyaviy monitoringni kuchaytirish, ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, hamda davlat budjeti mablag'larining oqilona va samarali sarflanishini ta'minlashga xizmat qilmoqda (2-jadval).

2 - jadval. O'zbekistonda davlat moliyaviy nazoratini raqamlashtirish jarayonining tahlili¹⁴.

t/r	Raqamlashtirish yo'nalishi	Ta'sir va natijalar
1.	Elektron budjet tizimi	Davlat mablag'larining shaffofligi oshdi, budjet xarajatlari onlayn monitoring qilinishi ta'minlandi
2.	Elektron soliq xizmati	Soliq to'lovchilar uchun qulaylik yaratildi, soliq to'lovlarini nazorat qilish samaradorligi oshdi.
3.	Moliyaviy audit platformalari	Tekshiruv jarayonlari avtomatlashtirildi, inson omili ta'siri kamaydi.
4.	Korrupsiyaga qarshi elektron monitoring	Shubhali moliyaviy operatsiyalarni aniqlash va oldini olish imkoniyati oshdi.
5.	Davlat xaridlarini raqamlashtirish	Tender jarayonlari shaffoflashdi, raqobat muhiti yaxshilandi.

Raqamlashtirish jarayoni moliyaviy nazorat samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yo'nalishda davlat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar davlat mablag'laridan oqilona foydalanish, korrupsiyani kamaytirish va moliyaviy tizimda shaffoflikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. O'zbekistonda davlat moliyaviy nazoratini raqamlashtirish bo'yicha mavjud manbalar asosida quyidagi tahliliy jadvalni keltirish mumkin (3-jadval).

13 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "“Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PF-6079-sonli Farmon: <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>

14 O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining ma'lumotlari.

3-jadval. Davlat moliyaviy nazoratini raqamlashtirish bo'yicha ko'rsatkichlar¹⁵.

.	Raqamlashtirish yo'nalishi	Ta'sir va natijalar
1.	"Davlat auditi" dasturi	2022 yil 1 apreldan boshlab, barcha davlat moliyaviy nazorati tadbirlari ushbu dasturda ro'yxatga olinishi belgilangan. Bu nazorat tadbirlarining shaffofligini oshirishga xizmat qiladi.
2.	"Elektron nazoratchi-taftishchi" axborot tizimi	2022 yil mart oyida ushbu tizimning konsepsiyasi ishlab chiqilishi belgilangan bo'lib, bu moliyaviy nazorat jarayonlarini avtomatlashtirishga qaratilgan.
3.	Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi	2022 yil 14 fevraldagi PQ-128-son qaroriga, asosan, Moliya vazirligi huzuridagi davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi tashkil etilgan. Bu budjet tashkilotlarida moliyaviy nazoratni kuchaytirishga qaratilgan.
4.	"Fuqarolar ishtirokidagi audit" tizimi	2022 yildan boshlab, har chorakda kamida 2 ta ob'ektda fuqarolar ishtirokida audit o'tkazish belgilangan. Bu jamoatchilik nazoratini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Raqamlashtirish jarayoni davlat moliyaviy nazorati samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mavjud ma'lumotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda moliyaviy nazoratni raqamlashtirish bo'yicha qator chora-tadbirlar izchil amalga oshirilmoqda.

Xususan, tarmoqlar tasniflagichining belgilangan xalqaro standartlarga o'tkazilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasini rivojlantirish dasturining maqsadli parametrlariga kiritilgan xizmatlarning asosiy turlari guruhlab chiqildi. Bu guruhlash xizmatlar sohasiga tegishli G dan S gacha bo'lgan bo'limlarda iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha mahsulotlar (tovarlar, ishlar, xizmatlar)ning statistik tasniflagichi (MST) asosida muvofiqlashtirildi (4-jadval).

4-jadval. Xizmatlar sohasining turlari bo'yicha asosiy ko'rsatkichlari (2025- yil yanvar)[76].

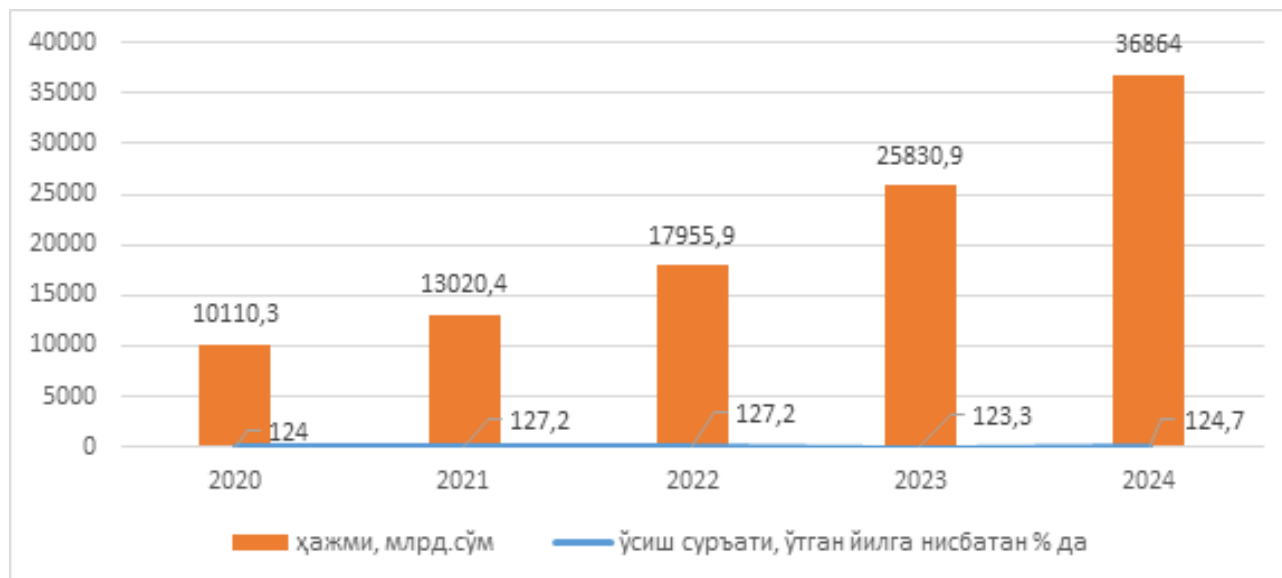
Xizmat turlarining nomi	Hajmi, mlrd. so'mda	Ulushi, % da	O'sish sur'ati, % da
Xizmatlar – jami	64 784,6	100,0	111,4
shu jumladan:			
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari	5 312,2	8,2	121,6
Moliyaviy xizmatlar	11 864,5	18,3	113,2
Transport xizmatlari	13 162,4	20,3	108,7
shu jumladan: avtotransport xizmatlar	6 479,9	10,0	109,4
Yashash va ovqatlanish xizmatlari	11 047,5	17,1	111,1
Savdo xizmatlari	10 295,2	15,9	110,2
Ko'chmas mulk bilan bog'liq xizmatlar	1 739,8	2,7	107,3
Ta'lim sohasidagi xizmatlar	2 499,1	3,9	116,0
Sog'liqni saqlash sohasidagi xizmatlar	1 455,2	2,2	109,2
Ijara xizmatlari	905,3	1,4	102,3
Kompyuter va maishiy tovarlarni ta'mirlash bo'yicha xizmatlar	1 045,4	1,6	109,1
Shaxsiy xizmatlar	1 426,0	2,2	107,6
Me'morchilik, muhandislik izlanishlari, texnik sinovlar va tahlil sohasidagi xizmatlar	885,2	1,4	123,6
Boshqa xizmatlar	3 146,8	4,8	108,0

2024-yilda axborot va aloqa tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi ulushi 2,7 % ni tashkil etdi. Ushbu tarmoqda yaratilgan yalpi qo'shilgan qiymat tarkibida asosiy ulush aloqa xizmatlariga – simli va mobil aloqa, internet tarmog'i va boshqa turdagi xizmatlarga to'g'ri kelib, umumiy hajmning 35,0 % ini tashkil etdi. Qolgan 65,0 % lik ulush esa axborot va aloqaning boshqa tarmoqlari – nashriyot faoliyati, kompyuter dasturlashtirish, dasturlar yaratish, teleko'rsatuv va radioeshittirish kabi xizmatlar hissasiga to'g'ri keldi (1-rasm).

15 O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining ma'lumotlari.

Shuningdek, 2024-yilda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) xizmatlarining mamlakat iqtisodiyotidagi ulushi 2,4 % ni tashkil etdi. Ushbu tarmoqda yaratilgan yalpi qo'shilgan qiymat hajmi quyidagicha taqsimlandi: 38,2 % – aloqa xizmatlari, 43,3 % – kompyuter dasturlashtirish, maslahat berish va boshqa yordamchi xizmatlar, 9,6 % – ma'lumotlarni joylashtirish va ishlov berish xizmatlari hamda Web-portallar, 5,5 % – dasturiy ta'minotni ishlab chiqarish, 3,4 % – kompyuterlar va aloqa uskunalari ta'mirlash xizmatlari hissasiga to'g'ri keldi¹⁶.

1-rasm. Aloqa va axborot tarmog'ining yalpi qo'shilgan qiymati¹⁷.

Axborot texnologiyalarining davlat moliyaviy nazoratiga integratsiyasi jarayonida bir qator strategik maqsad va aniq vazifalarni belgilab olish muhim ahamiyatga ega. Ular davlat boshqaruvi tizimida samaradorlikni oshirish, shaffoflikni ta'minlash hamda fuqarolarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga qaratilgan.

Asosiy maqsadlar:

1. Davlat moliyaviy nazorati samaradorligini oshirish – byurokratik to'siqlarni qisqartirish va boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezligini oshirish orqali nazorat mexanizmlarini kuchaytirish.
2. Elektron hukumatni rivojlantirish – davlat xizmatlarini raqamlashtirish, aholiga qulay va tezkor onlayn xizmatlar taqdim etish tizimini takomillashtirish.
3. Ta'sirchan va shaffof moliyaviy nazorat tizimini yaratish – ochiq ma'lumotlar bazasini shakllantirish, hisobdorlikni kuchaytirish va korrupsiya xavfini kamaytirish.
4. Davlat xizmatlarini avtomatlashtirish – fuqarolar va tadbirkorlar uchun uzluksiz, interaktiv va qulay xizmatlar ko'rsatish mexanizmlarini joriy etish.
5. Kiberxavfsizlikni ta'minlash – davlat axborot resurslarini ishonchli himoya qilish va axborot texnologiyalariga oid xavf-xatarlarni kamaytirish.
6. Huquqiy-me'yoriy bazani takomillashtirish – raqamli iqtisodiyot talablariga javob beradigan qonunchilikni yangilash, zamonaviy tashabbuslarni institutsional qo'llab-quvvatlash.

Ushbu maqsadlarni amalga oshirish bo'yicha asosiy vazifalar quyidagilardan iborat:

- elektron hukumat platformalarini (my.gov.uz, e-sud, e-auksion va boshqalar) takomillashtirish;
- davlat organlari o'rtasida raqamli ma'lumot almashinuvi mexanizmlarini yaratish;
- fuqarolar uchun davlat xizmatlaridan onlayn foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish;
- blokcheyn, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data) kabi ilg'or texnologiyalarni joriy etish;
- davlat xizmatchilari uchun raqamli savodxonlikni oshirish va IT sohasida malaka oshirish tizimini kuchaytirish;
- ochiq ma'lumotlar platformasini rivojlantirish va aholiga ishonchli, shaffof statistik ma'lumotlarni taqdim etish.

Ushbu maqsad va vazifalar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining davlat moliyaviy nazoratida tizimli va strategik qo'llanilishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, ularni izchil amalga oshirish orqali davlat boshqaruvi sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilishi mumkin.

¹⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi davlat statistika agentligining ma'lumotlari

¹⁷ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi davlat statistika agentligining ma'lumotlari

XULOSA VA TAKLIFLAR

Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalarining roli yuzasidan olib borilgan tadqiqot natijasida quyidagi xulosalar va takliflar ilgari surildi:

1. Axborot texnologiyalarini davlat tomonidan tartibga solish yo'nalishlari turlicha bo'lib, ular sog'liqni saqlash, fan va ta'lim, kichik va o'rta biznes, elektron hukumat kabi sohalarni o'z ichiga oladi. Bu yo'nalishlarning barchasi davlat boshqaruvi tizimida axborot texnologiyalarining rivojlanish istiqbollarini belgilaydi. Ularni joriy etishda xorijiy mamlakatlar tajribasidan foydalanilmoqda. Biroq har bir yangilik mamlakatimiz sharoitida darhol qo'llanilishi mumkin emas.

2. Bunga quyidagi omillar sabab bo'lmoqda: ko'pmillatli aholi tarkibi, diniy xilma-xillik va davlat hududining kengligi. Shunga qaramay, bugungi kunda mamlakatimizda yashayotgan aholi o'zini o'zbekistonlik sifatida anglab, strategik muhim vazifalarni hamjihatlikda hal etishga intilmoqda.

3. Ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni bartaraf etish zarurati mavjud ekan, davlat boshqaruvini soddalashtirish va optimallashtirish maqsadida axborot texnologiyalarini rivojlantirish dolzarb bo'lib qoladi. Davlat boshqaruvi tizimi ijtimoiy hayotning ko'plab sohalari bilan chambarchas bog'liq holda tashkil etilishi kerak.

4. Fan va innovatsiyalar rivojlanish darajasi oshgan sari raqamli muhit ham mustahkam va samarali shakllanadi. Axborot texnologiyalari sohasida kadrlar salohiyatiga qo'yilayotgan talablar ortib bormoqda. Davlat boshqaruvi jarayonlarining innovatsion texnologiyalar yordamida boshqaruv qarorlarini qabul qiluvchi rahbarlar zimmasiga yuklanayotgani esa tabiiy holatdir.

5. Boshqaruv jarayonining maqsad va vazifalarini belgilash usuli bevosita boshqaruvchining salohiyatiga bog'liq. Davlat boshqaruvida axborot texnologiyalari jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Bu boradagi asosiy vazifa – aholining yangi axborotlarni olish, uzatish va ulardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishdir.

6. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi jamiyat hayotini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi. Davlat hokimiyati organlarida boshqaruv jarayonlarini axborotlashtirish avtomatlashtirilgan kompyuter tizimlari, idoralararo munosabatlar va aholi bilan muloqotni me'yoriy asosda tashkil etishni ta'minlaydi.

7. Mamlakat iqtisodiyotini yanada rivojlantirish uchun davlat moliyaviy nazoratining asoslarini ilmiy asosda chuqur o'rganish va bu jihatlarni qonun hujjatlarida aks ettirish zarur. Hozirda davlat moliyaviy nazoratining tashqi, ichki, dastlabki, joriy va yakuniy shakllari shakllantirilgan. Bu jarayonlar davlatning maqsadli dasturlari va yo'l xaritalarini amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi hamda moliyaviy barqarorlikni va tegishli qonunchilik talablarini ta'minlaydi. Davlat moliyaviy nazorati usullari sifatida moliyaviy holatni tahlil qilish, moliyaviy ekspertiza va reviziya qo'llaniladi.

8. Hozirgi kungacha davlat moliyaviy nazorati turli huquqiy va normativ hujjatlar asosida amalga oshirilgan. Shu sababli, davlat moliyaviy nazoratining yagona huquqiy asosini yaratish zarurati mavjud. Shuningdek, har bir vazirlikdagi ichki moliyaviy nazorat tizimini takomillashtirish, zamonaviy, samarali tashkiliy yechimlar asosida shakllantirish maqsadga muvofiq. Bunday tizim xo'jalik faoliyati ustidan nazorat olib borish vazifasini ham bajarishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyuldagi PF-100-sonli "Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni kuchaytirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-sonli "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni.
3. Allen R., Tommasi D. Managing Public Expenditure. A Reference Book for Transition Countries. Paris, OECD, 2001.
4. Bolshoy tolkoviy slovar russkogo yazyka / Pod red. S.A. Kuznesova. – SPb.: Norint, 1998. – 1534 s.
5. Barixin A.B. Bolshaya yuridicheskaya entsiklopediya. (Seriya «Professionalnye spravochniki i entsiklopedii») – M.: Knizhniy mir, 2010. – 960 s.
6. Dedok N.M., Sharipova V.A. Vidi informatsionnykh tekhnologiy, ispol'zuyemykh v pravovoy sfere // Colloquium-journal. – 2021. – № 14-4 (101). – S. 31–32.
7. Latipova N. Davlat moliyaviy nazorati va ichki audit xizmatini transformatsiya qilishning fundamental asoslari masalalarining yoritilishi // Innovative Development in Educational Activities. – 2024. – T. 3. – № 4. – S. 197–200.
8. Nesmiyanova I.O. Informatsionnye tekhnologii: etapy razvitiya, ponyatie i klassifikatsiya // Izvestiya Turskogo gosudarstvennogo universiteta. Ekonomicheskoe i yuridicheskoe nauki. – 2020. – № 1. – S. 149–155.
9. Ojegov S.I., Shvedova N.Yu. Tolkoviy slovar russkogo yazyka. – M.: ITI Tekhnologii, 4-ye izdanie, dopolnennoe, 2006. – 944 s.; Bolshoy tolkoviy slovar russkogo yazyka / Pod red. S.A. Kuznesova. – SPb.: Norint, 1998. – 1534 s.
10. Smirnov A.O. Razvitie gosudarstvennogo upravleniya putem vnedreniya noveyshikh informatsionnykh tekhnologiy // Innovatsionnaya nauka. – 2020. – № 2. – S. 43–46.
11. Tolkoviy slovar russkogo yazyka nachala XXI veka. Aktual'naya leksika: okolo 8500 slov i ustoychivyykh slovosochetaniy / SPb. gos. un-t, Filol. fak.; In-t filol. issled. SPbGU; pod red. G.N. Sklyarevskoy. – M.: Eksmo, 2006. – 1131 s. // Vestnik Akademii znaniy. – № 50 (3), 2022. – S. 337.

12. Temirov M. Davlat moliyaviy nazorati faoliyatiga ichki audit xizmatlarining ta'siri // Iqtisodiyot va ta'lim. – 2023. – T. 24. – № 5. – S. 92–98.
13. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining ma'lumotlari.
14. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining ma'lumotlari // www.stat.uz
15. <https://president.uz/uz/lists/view/7827>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
